

Debutant vil røre folk

Af JESPER STEIN LARSEN, den 14.12.07

Henriette E. Møller, der fik årets debutantpris for sin roman "Jelne", er blevet overrasket over, at hendes bog har haft så bred en læserappel.

Foto: Sten Wrem

Hvorfor skriver du? »Jeg har altid læst vældig meget - især mange romaner - og jeg har syntes, det var interessant at hoppe ind i et univers, som ikke nødvendigvis var virkeligt. Da jeg så selv fandt ud af, at jeg var i stand til at bygge et univers op og skabe personer, begyndte jeg at skrive og har gjort det, siden jeg var helt lille. Som barn havde jeg en drøm om at blive forfatter - men måske lidt ligesom en dreng, der gerne vil være kranfører uden at vide, hvad det handler om. Min mor og mormor læste rigtig meget, og jeg tænkte, at hvis jeg skulle imponere dem, skulle jeg skrive noget, som de så skulle læse. Så jeg tror det handler om at blive set og gøre indtryk. Det begyndte med at være min mor og mormor og er så vokset til, at jeg gerne vil læses, ikke nødvendigvis ses, men læses.«

Hvad vil du gerne som forfatter? »Jeg vil gerne sætte ord på mellem menneskelige relationer og problematikker, som er svære at forholde sig til og få dem ned på skrift, så andre kan forholde sig til dem. Og så vil jeg gerne røre folk. Kim Leine har engang sagt, at han godt kan lide at arbejde alene. Og netop det at kunne trække sig tilbage og lukke døren, have et dokument på computeren, som ingen andre behøver at rode rundt i. At man ikke dagligt behøver at vise folk noget, men at man kan få lov til at fordybe sig i en tekst i et halvt år. Og så at få det ud til andre, som får lov til at forholde sig til det, at indgå i dialog med sine læsere, når det er færdigt, men først da. Den proces kan jeg ikke rigtig se andre steder.«

Lærerne kigger med

Skriver du til nogen? »Lige da jeg blev færdig på forfatterskolen, og da jeg skrev "Jelne", havde jeg en fornemmelse af, at jeg havde en hel masse folk fra forfatterskolen og kritikere og folk, jeg virkelig gerne ville imponere, stående bag ved mig, som kiggede mig over skulderen, og det var vildt forstyrrende. Dengang jeg så fik gode anmeldelser for min bog, forsvandt det. Nu er jeg mere alene, men jeg tænker engang imellem, når jeg har skrevet en scene, hvad vil denne her kritiker eller denne her forfatterskolelærer tænke. Det var helt konkret Hans Otto Jørgensen og Niels Frank.«

Hvordan kommer man af med det? »Man skriver en bog og sender den til dem. Og så skriver de et kort til én, hvor der står: Det var en god bog, og så er det overstået.«

Er det så blevet lettere at skrive? »Ja, nummer to, som kommer til maj, har været lettere. Netop det, at "Jelne" blev modtaget så godt, har retfærdiggjort, at jeg gerne må skrive. Det har fjernet noget af min tvivl. Og det har betydet meget for mig, at min familie og mine venner har læst "Jelne" og synes godt om den. Før kendte de ikke rigtig noget til, hvad jeg lavede. Så det har hjulpet.«

Det lyder som om du er blevet forfatter? »Ja, det svinger lidt. Nogle gange er jeg det. Mens jeg har skrevet den nye bog, har jeg faktisk følt mig som forfatter. Det er en kæmpe stor identitet at tage på sig. Jeg har meget ærefrygt omkring det. Så jeg har ikke syntes, at jeg kunne tillade mig at sige det.«

Ingen politisk forpligtelse

Er der nogen forpligtelse til at udrette noget ud over det at skrive? »Man er ikke forpligtet som forfatter til at være politisk eller samfundsrevsende. Det er man som menneske. Helt grundlæggende synes jeg, at man skal interessere sig for politik som menneske, ikke nødvendigvis som forfatter.«

Så hvis der var en eller anden uretfærdighed i verden, som du var brændende optaget af, så ville du ikke bruge det, du kan som forfatter til at gøre noget? »Jeg kan sagtens forestille mig, at det ville komme senere. Men jeg synes også, det er svært at definere, hvad politik i litteratur, skal være. Skal det være generelle uretfærdigheder eller den politiske dagsorden, der er lige nu? Christina Hesselholdt har gjort det godt i sin seneste roman, "I familiens skød", hvor hun har beskrevet folk, der bor på asylcentre. Det stinker ikke af politik, men beskriver en generel menneskelig uretfærdighed. Og det kunne jeg sagtens forestille mig at gøre, men jeg vil ikke nødvendigvis kalde det politik, men almindelig menneskelig harme.«

Skal litteraturen forholde sig til sin samtid? »Nej, det synes jeg ikke, den skal. Der er så mange tidløse problematikker af stor vigtighed, som ikke lige figurerer meget i medierne. For tiden er jeg for eksempel meget optaget af døden. Samtidig kan man ikke undgå at inddrage det samfund, man lever i, så selvfølgelig er der nogle elementer. Det er vigtigt, at man forholder sig til noget stort og almenmenneskeligt, men netop putter det ned i en tid, som er meget konkret.«

Midt blandt læserne

Er det ligegyldigt, om du når 500 eller fem millioner læsere?
»Jeg kommer fra forfatterskolen, hvor der nogle gange bliver gjort en dyd ud af, at det ikke skal være for let, og at målgruppen ikke behøver at være særlig

stor. Det tænkte jeg meget over, inden "Jelne" udkom. Og jeg blev meget overrasket over, at den første anmeldelse var i et dameblad. Det havde jeg ikke ønsket, før min bog kom. Men jeg blev rigtig glad, for jeg kunne pludselig godt se, at jeg kunne være interessant for den målgruppe, som læser dameblade. Og så har jeg efterfølgende været meget ude på biblioteker og tale, og der har jeg set, at jeg har ramt nogle målgrupper, jeg slet ikke troede, jeg ville ramme.«

Hvad siger dine læsere så til dig? »Jeg var til et møde i Vejle i september måned, hvor fem-seks læsegrupper havde læst min bog. Der sad 40-50 kvinder over 50 år i en stor hestesko og diskuterede min bog, mens jeg sad på sidelinien og lyttede. Det var fantastisk, fordi de tog mine hovedpersoner og diskuterede dem som rigtige personer. Det var helt vildt at se, at det ikke er lige meget, hvad man skriver, at det betød noget, at en af mine personer havde en rød kjole på, og at det betød noget, hvad hun gør, fordi de selvfølgelig tager det for pålydende. Det gør jeg jo selv med andres romaner, men jeg havde bare ikke tænkt at..."

Hvor tror du litteraturen bevæger sig hen?

Jeg ser en klar tendens til hjemstavnlitteratur i den lidt ældre generation. Hans Otto Jørgensen, Jens Smærup Sørensen og Ida Jessen undersøger alle de små landmiljøer, og så vidt jeg ved, sker det også i musikken. Jeg synes også, man kan se en tendens i den yngre generation til, at man interesserer sig meget for den personlige historie, ikke nødvendigvis den private, men historien om individet i en stor verden, som Sissel Bergfjord undersøger i "Min morfars stemme", hvor hun tager op til Norge og undersøger, hvad der skete med hendes morfar. Og som jeg forsøger at gøre i "Jelne". Jeg ser en tendens til en mental hjemstavnlitteratur, at søge ind i sig selv som individ og se, hvordan individet fungerer i den store verden. Det gælder Maja Lucas med "Jegfortællinger", Peder Frederik Jensen med "Her står du" og Dy Plambeck med "Buresøfortællinger".